

Nr 8.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande godkännande av en mellan Sverige och Norge den 14 december 1949 avslutad konvention om ändring i konventionen mellan de båda länderna den 5 februari 1919 angående flyttlapparnas rätt till renbetning, m. m.

Genom en den 3 februari 1950 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 55, vilken behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll samt med överlämnande av en mellan Sverige och Norge den 14 december 1949 avslutad konvention om ändring i konventionen mellan de båda länderna den 5 februari 1919 angående flyttlapparnas rätt till renbetning dels äskat riksdagens godkännande av nämnda konvention den 14 december 1949, dels jämlikt 87 § regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 juni 1919 (nr 445) innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

Härigenom förordnas, att 8 § lagen den 20 juni 1919 innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

8 §.

Då enligt 45 § 2 mom. renräkning äger rum inom de områden, som upptagas av de nuvarande lappbyarna *Könkemä, Lainiovuoma, Sari-vuoma och Talma* skola de norska renar, som finnas inom områdena vid tiden för räkningen, ingå i densamma. Renarnas ägare och vaktare vare

(Föreslagen lydelse.)

8 §.

Då renräkning äger rum inom de i 2 och 3 §§ angivna områdena i *Sverige*, skola de norska renar, som finnas inom områdena vid tiden för räkningen, ingå i densamma. Renarnas ägare och vaktare vare pliktiga att på anfordran lämna nödigt biträde vid räkningen.

¹ Senaste lydelse se SFS 1928: 311.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

pliktiga att på anfordran lämna nödigt biträde vid räkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Beträffande innehållet i konventionen den 14 december 1949 ävensom beträffande de skäl, som ligga till grund för denna, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen jämte därvid fogad konvention.

De svenska och norska flyttlapparnas rätt att med sina renar överskrida gränsen mellan de båda rikena regleras för närvarande genom konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning. Denna konvention gäller från den 1 januari 1923 under trettio år. Enligt sin lydelse skall den gälla ytterligare tio år, om den icke blivit uppsagd före utgången av år 1949. Genom notväxling mellan befullmäktigade ombud för svenska och norska regeringarna har uppsägningstiden förlängts, så att den kommer att utlöpa den 30 juni 1950.

Under första halvåret 1949 verkställdes vissa undersökningar rörande de erfarenheter av bestämmelserna i 1919 års konvention, som vunnits under den tid konventionen varit gällande, och rörande de önskemål om ändringar i densamma, som kunde föreligga hos lapparna och lappadministrationen. Av dessa undersökningar framgick, att konventionen i väsentliga hänseenden inneburit en i stort sett ändamålsenlig reglering av hithörande förhållanden, även om den medfört en begränsning i vissa avseenden av de svenska lapparnas renbetesrätt i Norge. Utan att uppsägning av konventionen från något håll påkallades uttalades önskemål om ändringar i konventionen på åtskilliga punkter.

Genom beslut den 18 juni 1949 uppdrog Kungl. Maj:t därefter åt expeditionschefen i jordbruksdepartementet E. H. Kling att verkställa den ytterligare utredning rörande ifrågavarande spörsmål, som kunde befinnas erforderlig, samt att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag angivna riktlinjer upptaga förhandlingar med norska myndigheter eller representanter för dessa rörande möjligheterna att utan uppsägning av 1919 års renbeteskonvention genomföra vissa ändringar i densamma.

Med skrivelse den 22 november 1949 överlämnade Kling i svensk och norsk text ett vid förhandlingar mellan en svensk och en norsk delegation i Oslo den 15—19 november 1949 upprättat slutprotokoll med därvid fogat utkast till konvention mellan Sverige och Norge om ändring i konventionen den 5 februari 1919 angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

I skrivelsen lämnades följande redogörelse för konventionsförslagets huvudgrunder.

Liksom under de förhandlingar, som föregingo 1919 års konvention, hade den viktigaste och samtidigt ömtåligaste delen av de nu avslutade förhandlingarna rört frågan vilka trakter i Norge som skulle vara öppna för svensk renbetning. Den tendens till inskränkning av de områden där de svenska lapparna kunde uppehålla sig med sina renar, som gjort sig gällande under det sista århundradet, hade under den tid som förflutit sedan 1919 års konvention undertecknades alltmera accentuerats. De faktorer, som tidigare i främsta rummet fört utvecklingen i angiven riktning, hade varit en allt mer fortskridande bebyggelse och uppodling. Vid sidan härav hade emellertid under de senaste årtiondena ytterligare den omständigheten inverkat att kommunikationsnätet i snabb takt utbyggdes genom anläggandet av järnvägar och landsvägar. På grund av anförda förhållanden hade det å norsk sida varit ett önskemål att vissa områden i Norge, där renbetning nu vore tillåten enligt 1919 års konvention, skulle undantagas från renbetning. Å svensk sida hade man vid förhandlingarna utgått från att det knappast kunde vara förenat med svenska intressen att såsom renbetesdistrikt bibehålla sådana områden, vilka till följd av den fortskridande bosättningen och uppodlingen eller kommunikationsmedlens utveckling numera icke kunde eller endast med svårighet kunde användas för svensk renbetning. De delegerade hade därför enats om att föreslå att vissa norska områden skulle undantagas från konventionens tillämpningsområde. I vad gällde Troms fylke, för vilket i 1919 års konvention faststälts högsta renantal av 16 000 för vårdistriktet och 39 000 för sommardistriktet, hade det, enligt vad i skrivelsen anfördes, å svensk sida framstått såsom angeläget att sammanlagda antalet renar, som finge införas i fylket på vårbetning, icke i mera avsevärd grad minskades och att åtminstone en del av det renantal, som i 1919 års konvention faststälts för de sommardistrikt vilka nu förordades skola borttagas, överfördes till de återstående sommardistriktet. Dessa önskemål hade i allt väsentligt tillgodosetts. Vad Nordlands fylke anginge hade en utökning av betestiden i de kvarvarande betesdistriktet och i gränsbetningsområdena erhållits. Denna utökning vore i vissa fall betydande.

Delegationerna hade enats om att föreslå att den nya konventionen skulle träda i kraft redan den 1 januari 1951.

I skrivelsen upplystes vidare, att under utredningsarbetets och förhandlingarnas gång fortlöpande överläggningar ägt rum med länsstyrelserna och lappfogdarna i Västerbottens och Norrbottens län samt att sammanträden hållits med representanter för de lappbyar, som berördes av 1919 års renbeteskonvention.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, förordade, att konventionsförslaget godkändes. Han anförde enligt statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 2 december 1949 i detta hänseende följande.

»Konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning utgör en sådan ordning för tillgodoseende av de svenska lapparnas betesrätt i Norge och de norska lapparnas betesrätt i Sverige, som ur praktisk synpunkt ansetts antagbar å ömse sidor.

Anledning synes därför i och för sig icke föreligga att å svensk sida uppsäga konventionen. Med hänsyn till de i flera hänseenden ändrade förhållanden, som inträtt under den tid konventionen varit gällande, är det emellertid naturligt att åtskilliga önskemål om ändringar i konventionen framkommit. Det förslag till konvention om ändring i 1919 års konvention, varom enighet uppnåtts vid förhandlingar i Oslo den 15—19 november 1949 mellan en svensk och en norsk delegation, synes innebära en ändamålsenlig reglering av hithörande frågor.»

Konventionsförslaget godkändes den 2 december 1949 av Kungl. Maj:t. Förslaget har godkänts jämväl av Norges regering och konventionen har, avfattad på svenska och norska språken, den 14 december 1949 undertecknats av regeringarnas befullmäktigade ombud.

Ovan intagna lagförslag, som utarbetats inom jordbruksdepartementet, har föranletts av konventionen den 14 december 1949.

Vid remiss den 29 december 1949 av förslaget till lagrådet anförde *departementschefen* härom följande.

I överensstämmelse med vad som stadgas i 139 § i 1919 års konvention föreskrives i 8 § lagen den 20 juni 1919 (nr 445) innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning, att då renräkning enligt 45 § 2 mom. samma lag äger rum inom de områden, som upptagas av lappbyarna Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma, skola de norska renar, som finnas inom områdena vid tiden för räkningen, ingå i densamma. Renarnas ägare och vaktare äro pliktiga att på anfordran lämna nödigt biträde vid räkningen. Enligt den nu undertecknade konventionen skola emellertid bestämmelserna i 139 § gälla även i fråga om norska renar, som må införas i de områden i Norrbottens och Västerbottens län där lappar från Rautasvuoma och Kaalasvuoma lappbyar samt från Gällivare, Jokkmokks, Arjeplogs, Sorsele, Tärna och Vilhelmina socknar ha betesrätt. Tillämpningsområdet för 8 § lagen den 20 juni 1919 bör utvidgas i motsvarande mån. Detta innebär att det bör omfatta de i 2 och 3 §§ samma lag angivna områdena av Sverige.

Lagrådet lämnade lagförslaget utan anmärkning.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran vare sig mot den vid propositionen fogade konventionen eller mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför hemställa,

A. att riksdagen måtte godkänna den mellan Sverige och Norge den 14 december 1949 avslutade konventionen om ändring i konventionen mellan de båda länderna den 5 februari 1919 angående flyttlapparnas rätt till renbetning; samt

B. att riksdagen måtte antaga det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 juni 1919 (nr 445) innefattande bestämmelser i an-

ledning av konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning.

Stockholm den 14 mars 1950.

På tredje lagutskottets vägnar:

ÅKE HOLMBÄCK.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Holmbäck, Carl Edmund Eriksson, Nils A. Larsson, Hermansson, Werner, Eskilsson och Ivar Nilzon;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Eriesson i Sörsjön, Holm, Ahman, Andersson i Mölnådal, Utbult, Jansson i Aspeboda och Larsson i Karlstad.
